EU- ja kauppapolitiikka
Janica Ylikarjula

25.1.2021

Eduskunnan talousvaliokunnalle
VNS 6/2020 vp Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle – Suomen kestävän kasvun ohjelma

EU:n elpymis- ja palautumistukiväline tarjoaa Suomen taloudelle poikkeuksellisen lisävahvistuksen, joka on hyödynnettävä tehokkaasti. Kansallisen suunnitelman on oltava kunnianhimoinen, jotta voimme edellyttää sitä muiltakin. Muiden maiden elpymissuunnitelmat luovat samalla tärkeitä liiketoimintamahdollisuuksia suomalaisyrityksille.

Tavoitteeksi tulee asettaa, että rahoituksesta saadaan tehokkain mahdollinen vipu yksityisille investoinneille, talouden kestävälle uudistumiselle ja koko Suomen tulevalle hyvinvoinnille. Samalla parannetaan kansantalouden iskunkestävyyttä mahdollisia tulevia kriisejä ajatellen.

Rahoitusta ei ole tarkoitettu pysyväisluonteisiin menoihin tai budjettiaukkojen tilkitsemiseen.

Riittävä EU-tason valvonta sekä kansallisten ohjelmien ja toimenpiteiden läpinäkyvyys ovat välttämättömyys elpymisrahoituksen tavoitteiden saavuttamiselle ja hyväksyttävyydelle. Valtiontukisääntöjen yhdenmukaisesta noudattamisesta ja julkisten hankintojen avoimuudesta on pidettävä kiinni.

Kansallisessa rahankäytössä huomioitavat periaatteet

Alla olevassa liitteessä mainitut EK:n näkemykset rahanjaon periaatteista ovat melko hyvin mukana valtioneuvoston selonteon linjauksissa. **Erityisen myönteistä on suurien, vaikuttavien kokonaisuuksien korostaminen. Tämän toteutuminen edellyttää selonteossa mainittujen sisältöjen rohkeaa priorisointia. Tällä hetkellä selonteon sisältölinjaukset eivät noudata kaikilta osin asetettuja yleisiä linjauksia. EK kannattaa erityisesti selonteon painopisteaihepiirien 1-4 rahoittamisesta EU:n elpymisrahastosta.**

Kaikkia mainittuja kokonaisuuksia ei voida eikä ole syytä rahoittaa elpymisvälineestä saatavalla rahoituksella kuten selonteossa mainitaankin.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
PL 30 · Eteläranta 10, 00131 Helsinki · Puhelin 09 42020
etunimi.sukunimi@ek.fi · www.ek.fi · Y-tunnus 1902799-1 · Kotipaikka Helsinki

Priorisointi edellyttää joidenkin kokonaisuuksien jättämistä pois eikä juustohöylän käyttöä.

Kansallisen ohjelman jatkovalmistelussa tulisi korostaa selontekoa enemmän seuraavia näkökulmia:

- Yhteiskuntien ja yritysten **uudistumista** koronakriisin jälkihoidossa
- **Yritysten** roolia ja tarvetta saada varoilla liikkeelle *erityisesti* yksityisiä investointeja
- Yritysten kilpailukykyistä **toimintaympäristöä** investointien houkuttelussa
- Puhtaasti koronakriisistä toipumiseen tarkoitetut toimialakohtaiset toimenpiteet on rahoitettava **kustannustuen** ja vastaavien rahoituskanavien kautta

Sisältöpainopiste 6: Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden vahvistaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen

Painopisteessä 6 esitetyt tavoitteet ovat kannatettavia. On kuitenkin hyvin tarkkaan harkittava, mitkä toimista ovat sellaisia, jotka on syytä priorisoida ja rahoittaa nimenomaan EU:n elpymisrahastosta ja mitkä kansallisin varoin.

Hoito- ja palveluvelan purkamisessa sekä hoitoon pääsyn nopeuttamisessa on tärkeää yhdistää ns. kivijalkapalveluita ja digitaalisia palveluita. On syytä huomioida sekä julkisella että yksityisellä sektorilla tehdyt perustutkimukset ja hoidot, jotta siitä voidaan jatkaa sujuvasti erikoissairaanhoidossa ilman, että perustutkimuksia pitää toistaa. Tällöin erikoissairaanhoidon tasoista tutkimusta ja hoitoa vaativat potilaat pääsevät hoitoon riittävän nopeasti ja joustavasti, perusterveydenhuollossa on puolestaan riittävät resurssit ja työkalut hoitamaan potilaat riittävän varhaisessa vaiheessa, jotta oireet tai sairaudet eivät pääse liian pitkälle. Digitaalisilla kanavilla tulee toteuttaa helppo yhteydenotto terveydenhuoltoon ja sitä kautta saadaan nopea vastaus toimintakäytänteistä.

Tarvitaan vahvempi fokus digitalisaation hyödyntämiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa kuten digitaaliset työkalut - mm. sähköiset todistukset ja lausunnot, poissaolotodistukset, digitaaliset hoitopolut sekä SOTE-tietojärjestelmien kehittäminen, ml. laatu- ja vaikuttavuusrekisterit.

Tiedonkulun esteet on raivattava ja asiakkaan on oltava toiminnan keskiössä. Kansallisen rekisterin ns. kanta-arkisto on syytä kiireellisesti kehittää asiakasystävällisemmäksi ja myös terveydenhuollon ja sosiaalihuollon toimijoiden käytön parantamiseksi. Esim. rokotustietojen on oltava kanta-arkistossa omassa poolissa, josta voidaan saada myös rokotustodistus. Tämän kehittäminen on erittäin tärkeää ja kiireellistä.

EU- ja kauppapolitiikka
Janica Ylikarjula

25.1.2021

Palveluketjujen toiminnallisen yhteistyön vahvistamisessa on keskeistä ottaa yksityinen terveydenhuolto vahvasti mukaan. Julkishallinnon tulee tarjota ja myös käyttää yhteistyössä yksityisen terveydenhuollon palveluita julkisen palvelutuotannon tukemiseksi ja vaikuttavuuden parantamiseksi. Lisäksi työikäisen väestön osalta on huomioita työterveyshuollon erityisosaaminen työikäisten työ- ja toimintakyvyn arvioinnin suhteen, jotta työuria voidaan pidentää ja osatyökykyisiä tukea pysymään työelämässä. Myös työttömien osalta tulee lisätä terveyden ja sosiaalipuolen tukitoimia, jotta työttömät ovat kykeneviä ottamaan työtä vastaan ja selviytymään työelämässä.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Janica Ylikarjula
Johtava asiantuntija

LIITE

EK:n näkökulmasta tärkeitä periaatteita rahanjaossa ovat:

- **Tuetaan talouden uudistumista**. Koronan talousvaurioiden korjaaminen sekä uudistumista ja kasvua tukevat investoinnit on mahdollista yhdistää. Tämä edellyttää yritysten kilpailukyvyn vahvistamista.
- Varmistettava **yritysten**, myös suurten yritysten **mukanaolo**. Tässä Business Finlandin tulisi olla keskeinen rahoituskanava. Hyödynnetään olemassa olevia rahoitusinstrumentteja, mutta luodaan tarvittaessa uusia.
- **Reilu ja avoin kilpailu.** Huolehditaan markkinaehtoisuudesta ja teknologianeutraaliudesta.
- **Kustannustehokkuus**. Massiivista rahoituskokonaisuutta on suunnattava hallitusti. On tavoiteltava suurempia ja vaikuttavampia kokonaisuuksia, eikä hajottaa rahoitusta pieniksi irrallisiksi puroiksi. Rahoituksella ei pidä paikata budjettirahoitusta eikä sille tule asettaa alueellisia allokaatioita. Julkisilla varoilla on mahdollista saada aikaan vipuvaikutusta.

EK:n viestit EU-tason vaikuttamiseen:

- EK peräänkuuluttaa riittäviä ja läpinäkyviä **EU-tason valvontamekanismeja**, jotta kaikki maat käyttävät rahoituksen alkuperäisen uudistumistavoitteen ja EU-kriteerien mukaisesti.
- On varmistettava **valtiontukisääntöjen** yhdenmukainen noudattaminen eri maissa. Unionissa on oltava yhtenäinen käsitys

hyväksyttävien tukien peruspiirteistä ja saajakohtaisista määristä, jotta eri alueiden yrityksillä on tasavertaiset kilpailuasetelmat.

- Yritysten on pystyttävä osallistumaan muidenkin jäsenmaiden **julkisiin hankintoihin** tasapuolisilla pelisäännöillä.
- Takaisinmaksuun käytettäviä mahdollisia **uusia omia varoja** on arvioitava huolellisesti. Toteuttamiskelpoisia, riittäviä ja vakaita, uusia tulonlähteitä on vaikea löytää. Esillä olleiden esimerkkien osalta on olemassa riski, että ne lisäävät eurooppalaisen elinkeinoelämän kustannuksia, heikentävät kilpailukykyä ja johtavat kauppakumppaneiden vastatoimiin.